Bir Devrin Tanığı: Nutuk

Nutuk mecliste okunuyor (temsilî)

Nutuk (15-20 Ekim 1927)

Diğer adları: Büyük Nutuk, Söylev
Nerede okundu: Ankara'da TBMM toplantı salonunda, Cumhuriyet Halk Fırkası kongresinde
Ne kadar sürdü: 6 gün
Kapsadığı dönem: 1919-1927
Başlangıcı: *"1919 senesi Mayısının 19'uncu günü Samsun'a çıktım."*
Sonu: Gençliğe Hitabe

Atatürk Nutuk'u neden yazdı?

Millî Mücadele'yi, yeni Türk devletinin kuruluşunu ve inkılapları **belgelere dayanarak** anlatmak; yaşanan zorlu süreci **sonraki nesillere aktarmak** istedi. Kendi ifadesiyle amacı, varlığı sona ermiş sayılan büyük bir milletin **bağımsızlığını nasıl kazandığını** ve bilim ile tekniğe dayanan **millî ve çağdaş bir devleti nasıl kurduğunu** anlatmaktı. Ulaşılan sonucu da **Türk gençliğine emanet etti**.

BUNU UNUTMA

Vesika: Belge.
Nasihatname: Öğüt veren eser. Nutuk gençlere geçmişten ders alıp geleceğe yön vermeyi öğütlediği için bu özelliği de taşır.

Dönem	Nutuk'ta anlatılan başlıca olaylar
1919-1920 Genelgeler ve Kongreler Dönemi	I. Dünya Savaşı sonunda Anadolu'nun durumu ve kurtuluş çareleri, millî cemiyetler, genelgeler ve kongreler, Misakımillî
1920-1923 TBMM Dönemi	TBMM'nin açılması, iç isyanlar, Doğu ve Batı cephelerindeki savaşlar, İnönü zaferleri, Londra Konferansı, Büyük Taarruz, Mudanya, Lozan, saltanatın kaldırılması
1923-1927 Cumhuriyet Dönemi	Cumhuriyetin ilanı, halifelik meselesi, Cumhuriyete karşı iç muhalefet, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası olayı ve son olarak Gençliğe Hitabe

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Nutuk, olayları **belgelerle** anlattığı için dönemin en önemli **birinci el kaynağı** ve tarihî vesikasıdır. Pek çok dile çevrilmiş **evrensel** bir eserdir.

Nutuk'un özellikleri

- Dönemin askerî, siyasi ve sosyal olaylarını belgelere dayanarak değerlendirir.
- Dönemin anlaşılmasını sağlayan **tarihî bir vesika** ve ana kaynaktır.
- Türk ve yabancı birçok tarihçi tarafından incelenmiş, çeşitli dillere çevrilmiştir.
- Gençliğe öğüt verdiği için **nasihatname** özelliği taşır; tarihî olduğu kadar **edebî** değeri de vardır.

Birinci el kaynak nedir?

Olayı **yaşayan ya da ona tanık olan** kişinin ürettiği kaynaktır: belge, mektup, hatırat, nutuk gibi. Nutuk, olayları yöneten Atatürk'ün kendi anlatımı ve belgelerle desteklendiği için **birinci el kaynaktır**.

Bir benzetme

Nutuk, bir kaptanın **seyir defteri** gibidir: Gemiyi hangi fırtınada devraldığını, hangi rotayı neden seçtiğini belgeleriyle yazar ve sonunda dümeni **gençliğe** bırakır.

Gençliğe Hitabe

Atatürk'ün gençliğe emaneti

"Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur." (Nutuk)

Kelime	Anlamı	Kelime	Anlamı
istiklal	bağımsızlık	**şerait**	şartlar
ilelebet	sonsuza kadar	**namüsait**	elverişsiz, uygun olmayan
muhafaza / müdafaa	koruma / savunma	**gaflet**	dikkatsizlik, umursamazlık
mevcudiyet / istikbal	varlık / gelecek	**dalalet**	doğru yoldan sapma
yegâne	tek, biricik	**hıyanet**	hainlik
bedhah	kötülük isteyen	**müstevli**	işgalci, istilacı
dâhilî / hâricî	iç / dış	**fakr u zaruret**	yoksulluk ve sıkıntı

Hitabe bize ne söylüyor?

- Gencin **birinci görevi** bağımsızlığı ve cumhuriyeti sonsuza dek korumak ve savunmaktır.
- Bağımsızlık ve cumhuriyet, milletin varlığının ve geleceğinin **tek temelidir**.
- Bu hazineyi elimizden almak isteyen **iç ve dış düşmanlar** her zaman olabilir.
- Ülke işgal edilmiş, yöneticiler gaflet ve ihanet içinde, millet yoksul düşmüş olsa bile genç **şartları bahane etmeyecektir**.
- Gerekli güç, gencin **damarlarındaki asil kanda** vardır.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Gençliğe Hitabe'de en çok vurgulanan değerler **bağımsızlık** ve **cumhuriyettir**. Atatürk bu emaneti **gençliğe** bırakmıştır.

Ey Türk gençliği!

Hitabenin birinci bölümüdür. Gencin **görevi** (bağımsızlığı ve cumhuriyeti korumak) ve bu görevi tehdit edecek **iç ve dış tehlikeler** anlatılır.

Ey Türk istikbalinin evladı!

İkinci bölümdür. **En kötü şartlarda bile** görevin değişmediği ve gereken **gücün gencin kendisinde** olduğu vurgulanır.

Cumhuriyete yönelik tehditler

Gençliğe Hitabe'de belirtildiği gibi cumhuriyet tarihimizde bazı tehditler yaşandı: **Atatürk'e yönelik suikast girişimi**, **1960 ve 1980 askerî darbeleri** ve **15 Temmuz darbe girişimi**. Millet, cumhuriyete ve demokrasiye sahip çıkarak bu tehditlere karşı durdu; hitabedeki uyarıların **ileri görüşlü** olduğu görüldü. Atatürk gençlere güvenini şöyle dile getirdi: *"Cumhuriyeti biz kurduk, onu yaşatacak ve yüceltecek sizlersiniz."*

Onuncu Yıl Nutku

Cumhuriyet'in onuncu yıl kutlaması (temsilî)

29 Ekim 1933, Ankara Hipodromu

Atatürk, **Cumhuriyetin ilanının onuncu yılı** kutlamalarında halka seslendi. Konuşmada Cumhuriyet'in ilanından 1933'e kadar yapılanları özetledi; Millî Mücadele'nin **kimlere karşı, niçin ve nasıl** verildiğinin hesabını verdi ve bundan sonra **yapılması gerekenleri** anlattı. Söylevini *"Ne mutlu Türküm diyene!"* sözüyle bitirdi.

Nutuktaki ifade	Anlamı ve hedef
"Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü … Türkiye Cumhuriyeti'dir."	En büyük eser **Cumhuriyettir**; başarı millet ve ordunun **birlik içinde** yürümesiyle kazanıldı.
"Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz."	Yetinmemek, **sürekli ilerlemek** gerekir.
"Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız."	Bayındır, gelişmiş, **çağdaş** bir ülke
"Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız."	**Ekonomik kalkınma** ve refah
"Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız."	**Çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne** çıkmak
"Zaman ölçüsü … asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir."	**Hızlı ve çok çalışmak**, daha az zamanda daha büyük işler başarmak
"Elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir."	İlerlemenin yolu **akıl ve bilimdir**.

Atatürk'e göre Türk milleti

Karakteri **yüksek**, **çalışkan** ve **zekidir**; güçlükleri **birlik ve beraberlikle** yenmeyi bilir; ilerleme yolunda **müspet ilmi** rehber edinir ve **güzel sanatları sever**. Bu nitelikleri her yolla besleyip geliştirmek **millî ülkümüzdür**. Atatürk, Türk milletinin büyüklüğünü bütün dünyanın bir kez daha tanıyacağından şüphe etmez.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Onuncu Yıl Nutku'nda Atatürk'ün Türk milletine gösterdiği en büyük hedef: **çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmak**.

Atatürk Onuncu Yıl Nutku'nu okuyor, 29 Ekim 1933 (temsilî)

Geleceğe güven

"Millî ülküye tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milletinin büyük millet olduğunu, bütün medeni âlem az zamanda bir kere daha tanıyacaktır."
*"Türklüğün unutulmuş büyük uygar vasfı … geleceğin yüksek uygarlık ufkunda **yeni bir güneş gibi** doğacaktır."*
Atatürk bu sözlerle milletine **özgüven** ve **gelecek umudu** aşıladı.

Cumhuriyet Neler Kazandırdı?

29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanıyla Türk halkı yönetimde **doğrudan söz sahibi** oldu. Halk devletiyle bütünleşti, önceki haklarına yeni haklar eklendi ve yapılan inkılaplarla çağdaşlaşmanın önü açıldı.

Alan	Cumhuriyet'in Türk toplumuna sağladığı kazanımlar
Siyasi	**Egemenlik millete** geçti; halk yöneticisini kendisi seçti. Yönetim tek kişinin kararına bağlı olmaktan çıktı; kararlar millet iradesine ve **yasama, yürütme, yargı** düzenine göre alındı. Aynı görüşteki kişilere **parti kurma** (siyasi örgütlenme) imkânı tanındı. Kadınlara **seçme ve seçilme hakkı** verildi.
Hukuki	**Hukukun üstünlüğü** sağlandı; herkes için eşit hukuk kuralları geldi (**Türk Medeni Kanunu**). Kanun önünde **kadın-erkek eşitliği** sağlandı. Kişi hak ve özgürlükleri devlet güvencesine alındı. Din ve devlet işleri ayrıldı (**laiklik**).
Toplumsal	Ayrıcalıklar ve **sınıf farklılıkları** kalktı, bireyler eşit hâle geldi; millî birlik güçlendi. **Sosyal devlet** yapısı oluştu. Kıyafette yenilikler (Şapka Kanunu) yapıldı; kadın toplumda hak ettiği yere kavuştu.
Eğitim ve kültür	Herkese **eğitim hakkı** tanındı; çağdaş okullar ve üniversiteler açıldı. **Latin harflerine dayanan Türk alfabesi** kabul edildi, dil alanında inkılap yapıldı. **Bilim ve sanatta özgür düşünce** gelişti.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Cumhuriyetle **kişi egemenliği** değil, **millî egemenlik** güçlendi. Halk **özgürce düşünüp** fikirlerini serbestçe ifade etme imkânı buldu.

Kısaca Cumhuriyet

Eşitlik, **özgürlük**, **seçme ve seçilme hakkı**, **eğitim hakkı** ve **hukuk güvencesi** getirdi; **çağdaş ve modern** bir devlet ve toplum yapısı oluşturdu. Atatürk'ün Onuncu Yıl Nutku'nda en büyük eser olarak Cumhuriyet'i göstermesinin nedeni budur.

Kişilik özelliği	Atatürk'te nasıl görülür?
Çağdaşlık	Siyasi, sosyal, ekonomik ve hukuki alanda köklü değişiklikler yaptı. *"Artık duramayız. Sürekli ileri gideceğiz. Geriye ise hiç gidemeyiz. … Uygarlık öyle güçlü bir ateştir ki ona uzak kalanları yakar ve yok eder."*
Bilimsellik	Ülkelerin aklın ve bilimin önderliğinde kalkınacağına inandı; çok kitap okudu. **Geometri** ve **Vatandaş İçin Medeni Bilgiler** kitapları bilime verdiği önemi gösterir.
Akılcılık	Akıl ve mantıkla çözülemeyecek sorun olmadığına inandı: *"Bizim akıl, mantık, zekâ ile hareket etmemiz en belirgin özelliğimizdir. Bütün hayatımızı dolduran olaylar bu gerçeğin delilleridir."*
Çok yönlülük	Askerlik, siyaset, ekonomi, eğitim, hukuk, tarih, dil, sanat ve edebiyatta çalışmalar yaptı. Öz güveni, göreve bağlılığı ve hızlı-doğru karar vermesi bunda etkili oldu.

Hatırla: Nutuk ve Onuncu Yıl Nutku'nda akıl, bilim ve çağdaşlaşmanın öne çıkarılması Atatürk'ün **akılcı, bilimsel ve çağdaş** kişiliğini gösterir. Komutan, devlet adamı, siyasetçi ve düşünce insanı olması ise **çok yönlülüğünün** kanıtıdır.

Karıştırma	Nutuk	Onuncu Yıl Nutku
Tarih ve yer	15-20 Ekim 1927, TBMM toplantı salonu	29 Ekim 1933, Ankara Hipodromu
Konusu	1919-1927 arası olaylar, belgelerle	Cumhuriyet'in on yılı ve geleceğin hedefleri
Son sözü	Gençliğe Hitabe	*"Ne mutlu Türküm diyene!"*

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Nutuk, 1919-1927 yılları arasındaki olayları anlatır.
☐ 2. Nutuk, Gençliğe Hitabe ile başlar.
☐ 3. Onuncu Yıl Nutku, TBMM'nin açılışının onuncu yılında okundu.
☐ 4. Atatürk, Onuncu Yıl Nutku'nda yapılanları yeterli görmediğini belirtti.
☐ 5. Cumhuriyet ile kanun önünde kadın-erkek eşitliği sağlandı.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Nutuk	☐	Nutuk'un sonunda gençlere seslenen bölüm
B) Hitabe	☐	Geometri kitabını yazması
C) 10. Yıl Nutku	☐	Birçok alanda iz bırakması
D) Bilimsellik	☐	1919-1927 olaylarını belgelerle anlatan eser
E) Çok yönlülük	☐	1933'te Hipodrom'da yapılan konuşma

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Hipodrom** **müspet ilim** **bedhah** **Söylev**

1. Nutuk'un diğer bir adı: .....
2. Onuncu Yıl Nutku'nun okunduğu yer: Ankara .....
3. Atatürk'e göre ilerleme yolundaki meşale: .....
4. "Kötülük isteyen" anlamındaki kelime: .....

D. Bilgimi yazıyorum

1. Nutuk'un tarihî bir vesika sayılmasının nedeni nedir?

2. Gençliğe Hitabe'de Türk gençliğine verilen birinci görev nedir?

3. Onuncu Yıl Nutku'nda Atatürk'ün Türk milletine gösterdiği iki hedefi yazınız.

4. Cumhuriyet'in Türk toplumuna sağladığı iki kazanımı yazınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!